

АНАЛИЗА СТАЊА ПОДРШКЕ РОДИТЕЉСТВУ
ОПШТИНА СВРЉИГ

УВОД

Прве године живота имају изузетан значај за целокупни физички, психомоторни, психосоцијални, као и развој детета у сензорној и говорној области, са битним утицајем на каснија постигнућа у одраслом добу. Развој мозга је најинтензивнији у првим месецима и годинама живота и ангажовање тог огромног природног развојног потенцијала директно зависи од искустава и стимулуса којима је дете изложено у овом периоду. Улагање у развој раног детињства (ЕЦД) једна је од најбољих инвестиција које земља може да подстакне економски раст и елиминише екстремно сиромаштво и неједнакост. Да би се развила до свог пуног потенцијала, деца је потребна подстицајна нега - услови који промовишу здравље, исхрану, сигурност и безбедност, брину о нези и могућности за рано учење.

Светска здравствена организација, Дечји фонд Уједињених нација и Светска банка, у сарадњи са Партнерством за здравље мајки, новорођенчади и детета, Акционом мрежом за рани развој детета, на 71. Светској здравственој скупштини усвојиле документ: Оквир подстицајне неге за развој деце раног узраста (Nurturing Care Framework for Early Childhood Development). Овај документ заправо представља оквир и мапу пута за креирање политика и услуга у друштву, а које на најбољи могући начин подржавају родитеље, породицу, друге неговатеље да пружају подстицајну негу деци. Другим речима, ово је свеобухватни оквир који подржава децу у њиховом опстанку и напредовању ради трансформације њиховог здравља и људског потенцијала.

На националном нивоу, поред секторских стратегија и институционалног оквира, најважнији оквир приликом израде почетне процене стања је Уредба о Националном програму за унапређење развоја у раном детињству¹, коју је донела Влада Републике Србије. Овим програмом за унапређење развоја у раном детињству се обухватају активности на промоцији, заштити и унапређењу развоја детета у првим годинама живота и наглашава да је у циљу развоја система здравствене заштите у Републици Србији, посебна пажња усмерена на заштиту, унапређење и промоцију здравља најмлађег нараштаја, као значајне компоненте укупне визије развоја система здравствене заштите у Републици Србији.

У оквиру Савета за права детета Влада Републике Србије потписала је национални Позив на акцију: Подршка развоју деце у раном детињству. Позив на акцију има за циљ да покрене свеобухватне одговоре друштва у домену стварања услова подршке деци на раном узрасту (који су усмерени на децу и њихове родитеље и старатеље) – од пренаталног периода до поласка деце у школу. Како би програми намењени деци у раном детињству били делотворни, у њихово спровођење морају да буду укључени различити сектори, институције и организације.

Програм „**Подршка подстицајном родитељству кроз игру**“, који спроводи УНИЦЕФ, СКГО и Хармонија – Центар за подршку раном развоју и породичним односима, уз финансијску подршку Фондације ЛЕГО има за циљ унапређење капацитета система за доступну, праведну и квалитетну подршку родитељима и старатељима деце раног узраста, од рођења до 6 године, како би деца раног узраста имала услове за подстицајну негу тј. добро здравље и квалитетну исхрану, подстицајне односе са својим родитељима/старатељима засноване на разиграним и негујућим интеракцијама, прилике за рано учење кроз игру, сигурно и безбедно окружење.

Пројекат „**Подршка локалним самоуправама за ширење добрих политика и пракси подршке родитељству**“ је усмерен на унапређење система подршке родитељима у локалним

---

¹ "Службени гласник РС", број 22 од 4. марта 2016

самоуправама у првим годинама одрастања детета. СКГО као партнер на заједничком програму пружа подршку изабраним локалним самоуправама у унапређивању система подршке родитељству у првим годинама развоја детета, кроз низ повезаних мера као што су:

- 1) Успостављање међусекторске сарадње и усвајање интеректорског приступа кроз размену информација и података у процесу дефинисања локалних политика које подржавају родитељство
- 2) Препоруке за унапређење постојећих или изради нових локалних планских и других докумената која се односе на права услуге и мере подршке родитељству и раном развоју деце
- 3) Мапирање буџетских средстава за подршку раном развоју деце у буџету за наредну годину
- 4) Израда стратегија за комуникацију са заједницом, родитељима и спровођењем кампања у локалним заједницама
- 5) Успостављање механизма за континуирану сарадњу градова и општина са кључним корисницима ове врсте подршке, а то су родитељи/старатељи.

1. МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ АНАЛИЗЕ СТАЊА

Анализа стања подршке родитељству у првим годинама развоја детета у општини Сврљиг је спроведена у оквиру пројекта "Подршка локалним самоуправама за ширење добрих политика и пракси подршке родитељству", у периоду од октобра до децембра 2022.год.

Предмет анализе је систем подршке родитељима и деци у општини Сврљиг периоду раног развоја како би се дошло до сазнања о потребама, приликама и могућностима за унапређење система подршке и окружења за рани развој деце.

Циљ анализе стања је процена капацитета локалне самоуправе за подршку подстицајном родитељству и раном развоју деце ради креирања препорука за развој подстицајног окружења за развој деце у раном детињству.

Анализа стања је спроведена у складу са методолошким оквиром, структуром и показатељима развијеним у оквиру пројекта "Подршка локалним самоуправама за ширење добрих политика и пракси подршке родитељству", и уз менторску подршку тима СКГО.

Приликом израде анализе стања коришћене су различите методе у циљу свеобухватнијег сагледавања предмета анализе и квалитетније процене стања. У првој фази истраживања се користила *деск метода*, а која је обухватила:

а) Деск преглед и анализу јавних политика, програма, других релевантних докумената на локалном нивоу као што су:

- планска документа на локалном нивоу;
- релевантне градске/општинске одлуке и друга документа ;
- одлуке о буџету локалне самоуправе;

б) Мапирање институција и организација које учествују у подршци родитељству и деци у периоду раног развоја

в) Преглед извештаја који се односе на реализацију јавних политика и програма на локалном нивоу (извештаји о расподели буџета, извештаји о праћењу реализације и евалуација јавних политика из свих повезаних сектора)

г) Прикупљање и анализу статистичких података из републичких или локалних база података

д) Преглед доступних резултата истраживања у области подршке родитељству и деци у периоду раног развоја спроведених на територији ЈЛС

ђ) Преглед доступности и приступачности информација на интернет презентацији јавне управе, релевантних институција и организација

Након припреме нацрта анализе спроведени су консултативни састанци са мапираним релевантним актерима и размењени су кључни налази анализе, планови и препоруке за успостављање унапређених услуга/мера за подршку родитељству и деци раног развоја на локалном нивоу. Након тога, анализа је представљена на заједничкој радионици са представницима Радног тела других општина/градава укључених у пројекат

Израду анализе је координирало Радно тело за подршку подстицајном родитељству и развоју деце.

1.1. ПРОЦЕНА КАПАЦИТЕТА ЈЛС ЗА ПОДРШКУ РОДИТЕЉСТВУ И ДЕЦИ У ПЕРИОДУ РАНОГ РАЗВОЈА

Процена капацитета система подршке родитељству и деци у периоду раног развоја је извршена у три области:

- 📁➊ релевантност и одговорност у планирању, праћењу и финансирању подршке родитељству и деци у периоду раног развоја
- 📄➋ ефикасност, доступност и квалитет мера и услуга намењених родитељима и деци у раног развоја
- 📄➌ транспарентност и партиципативност система подршке родитељству и деци у периоду раног развоја

Модел анализе је заснован на кључним изјавама о систему подршке у ове три области и оне су дате у прилогу овог документа. Ове изјаве повезане су са очекиваним резултатима активности (outputs) које се спроводе у домену:

- управљања, планирања и финансирања
- оснаживања родитеља и заједнице за активно учешће и пружање квалитетне бриге и неге деци
- спровођења програма, мера и услуга и подстицања међусекторске и међуинституционалне сарадње
- праћења напретка, коришћења релевантних показатеља и информисања о постигнутом напретку
- унапређивања локалних база података и ширења модела добрих пракси

Сет индикатора у оквиру ових области анализе приказује капацитете система подршке родитељству у локалној заједници, омогућава даље планирање, спровођење и праћење мера и услуга опште, специфичне и циљане подршке родитељству. На основу прегледа докумената и извршене анализе попуњена је табела у којој су приказани дефинисани индикатори.

2. ПРОФИЛ ОПШТИНЕ/ГРАДА

Табела 1

Основни подаци	Општина Сврљиг
Површина (км ²)	497
Број насеља	39
Становништво — процена средином године	11822
Број становника који живи у насељеним	5153

местима ван седишта општине	
Густина насељености (број становника/км ²)	23,79
Стопа природног прираштаја	-263
Просечна старост (у годинама)	51
Просечан број чланова домаћинства	2.61 ^{*2011}
Степен развијености у односу на републички просек	<60%
Стопа незапослености (2021)	1356 / 4,15%
Просечне зараде без пореза и доприноса (РСД)(2021.)	46.726

Основни скуп показатеља значајних за праћење и планирање подршке родитељству у периоду раног развоја детета су преузети из постојећих база података/регистара јавне управе, организације и институције са националног и/или локалног нивоа.

Табела 2

Показатељ	2019	2020	2021
Број живорођених	69	86	66
Стопа живорођених	5,6	7,1	5,6
Стопа неонаталне смртности	0	0	0
Стопа смртности деце до 5 година	0	0	0
Број деце узраста од 0-3 године	208	198	184
Број деце узраста од 3-6 година	213	221	212
Број превремено рођене деце испод 37. недеље гестације	2	2	5
Број рођене деце испод 2500гр на рођењу	3	2	5
Процент деце која су добила контакт кожа на кожу у/породилишту****	/	/	/
Процент деце која су добила рани подој у/породилишту****	/	/	/
Процент одојчади храњених искључиво мајчиним млеком до 15. дана ****	47%	62%	51%
Процент искључиво дојене деце до навршеног петог месеца****	25%	24%	24%
Број малолетничких трудноћа тј рођене деце где је старост мајке испод 18 година	3	2	1
Обухват деце вакцинисаних ММР вакцином са две дозе	59	75	62
Процент деце до шест година чија је тежина у односу на узраст испод медијане референтне популације за више од две стандардне девијације*****	0,02%	0,02%	0,03%
Процент деце до шест година чија је висина у односу на узраст испод медијане референтне популације за више од две стандардне девијације*****	0,02%	0,02%	0,03%
Број регистрованих сумњи на злостављање и занемаривање деце 0-5 година*****	0	1	3
Број деце 0-3 године у регистру деце са сметњама у развоју	3	2	2
Обухват деце узраста од 1 до 3 године редовним програмима предшколског васпитања и образовања	18	16	15

Обухват деце узраста од 3 до 5,5/6 година редовним програмима предшколског васпитања и образовања	122	119	123
Обухват деце припремним предшколским програмом	71	74	71
Обухват деце са сметњама у развоју и инвалидитетом и из осетљивих друштвених група свим редовним програмима	1	4	4
Обухват деце различитим програмима, специфичним услугама и сервисима предшколске установе*****	0	92	87
Обухват деце са сметњама у развоју и инвалидитетом и из осетљивих друштвених група различитим програмима и специфичним услугама и сервисима предшколске установе предшколске установе	0	40	30
Број деце узраста од 0-6 година корисника права и услуга из области социјалне заштите*	51	53	55
Број деце узраста од 0-6 година која су користила услуге смештаја у установама социјалне заштите	1	1	1
Број деце узраста од 0-6 година која су користила услуге смештаја у породичном смештају (у сродничким и другим хранитељским породицама)	3	3	4
Број сродничких и других хранитељских породица на евиденцији ЦСР у току године	11	12	12
Број деце узраста 0-6 година издвојене из биолошке породице у току године	0	0	0
Број упута које је ЦСР издао у току године за коришћење дневних услуга у заједници за децу узраста 0-6 година	1	1	1
Број деце узраста 0-6 година чијим родитељима су донета решења о мерама превентивног надзора над вршењем родитељског права у току године	0	0	0
Број деце узраста 0-6 година чијим родитељима су донета решења о мерама корективног надзора над вршењем родитељског права у току године	0	0	1
Број деце узраста 0-6 година чији родитељи се споре око вршења родитељских права	1	1	2
Број породица које остварују мере подршке из области популационе политике на нивоу ЈЛС**	104	107	97
Број породица које остварују право на новчану социјалну помоћ, а имају децу узраста од 0-6 година	51	53	55
Број деце узраста 0-6 година обухваћен правом на помоћ и негу другог лица (укључујући и увећану помоћ и негу)	3	3	3
Број пријављених и процесуираних случајева злостављања и занемаривања деце узраста 0-6 година***	1	3	4
Број процена потреба детета на узрасту 0-6 година за пружањем додатне подршке које је извршено од стране интересорне комисије на годишњем нивоу	1	3	5
Број деце која су добила услугу препоручену од стране интересорне комисије на годишњем нивоу	1	3	5

*евиденција ЦСР

**пример: родитељски додатак за прворођено дете, опрема за новорођену децу, ...

***подаци из евиденције центара за социјални рад

****Евиденције Сервиса јавног здравља (СЈЗ) база дојења

*****Евиденција здравствених картона превентивних прегледа у првој, другој, четвртој години и пред упис у школу

*****СЈЗ-База евиденције пријава сумњи на злостављање и занемаривање деце

*****Васпитно-образовни рад са децом на болничком лечењу у здравственој установи, путујући вртић, путујући васпитач, различити кратки и повремени програми, специфичне услуге и сервис

3. ПРЕГЛЕД И АНАЛИЗА ЛОКАЛНИХ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА, ПРОПИСА И ИНСТИТУЦИОНАЛНОГ ОКВИРА ЗНАЧАЈНОГ ЗА ПОДРШКУ РОДИТЕЉСТВУ У ПЕРИОДУ РАНОГ РАЗВОЈА ДЕТЕТА

У оквиру овог дела је анализирана релевантност и одговорност у планирању, праћењу и финансирању подршке родитељству и деци у периоду раног развоја. Анализом су обухваћена следећа документа и прописи:

- План развоја општине Сврљиг
- Стратегија унапређивања развоја предшколског васпитања и образовања
- Одлука о социјалној заштити
- Одлука о мрежи јавних предшколских установа на територији града/општине
- Елаборат о мрежи јавних предшколских установа на територији града/општине
- Одлука о једногодишњој новчаној помоћи за новорођенчад током првих годину дана од рођења детета,

• Одлука о једнократној новчаној помоћи за новорођенчад

• Одлука о финансијској помоћи брачним паровима

• Одлука о подршци незапосленим брачним паровима кроз субвенције послодавцима из приватног сектора за упошљавање једног супружника, помоћ за самозапошљавање и помоћ носиоцима и члановима регистрованог пољопривредног газдинства

- Одлука о помоћи незапосленим породиљама до навршене прве године живота детета
- Одлука о финансијској подршци породици са децом предшколског узраста
- Одлука о финансијској помоћи за вантелесну оплодњу.

3.1. ВАЖЕЋИ ДОКУМЕНТИ ЈАВНИХ ПОЛИТИКА И ПРОПИСИ ЗНАЧАЈНИ ЗА ПОДРШКУ РОДИТЕЉСТВУ У ПЕРИОДУ РАНОГ РАЗВОЈА ДЕТЕТА

Како је тема ове анализе подршка родитељима и деци у периоду раног развоја на нивоу општине Сврљиг, преглед усвојених докумената указује да не постоји јединствена међусекторска јавна политика која укључује визију, циљеве и мере у овој области, али се у оквиру других важећих секторских и међусекторских јавних политика могу пронаћи циљеви, мере и активности које би могле бити основ за унапређење система подршке родитељству и деци у периоду раног развоја.

План развоја

У периоду припреме ове анализе општина Сврљиг има усвојен План развоја ЈЛС за период 2021-2028.год. У оквиру Плана развоја ЈЛС делимично постоје планирани циљеви/мере/активности које су усмерене на родитељство у периоду раног развоја детета. Планирани циљеви/мере/активности се налазе у табели у поглављу 5. овог документа. Приликом планирања није урађено истраживање потреба циљних група релевантно за област подршке родитељству. У радној групи за припрему документа су учествовали представници НВО, привреде, РРА Југ, представници институција.

Савет за јавно здравље општине Сврљиг постоји формално, али суштински не функционише. Основан је септембра.2020.год. Општина Сврљиг нема усвојен План јавног здравља, нити је започета израда овог документа.

Стратегија унапређивања предшколског васпитања и образовања

Стратегија унапређивања предшколског васпитања и образовања за период 2020-2025 је усвојена на седници СО Сврљиг 11.09.2022.год. и у њој су планиране активности на подршци породицама, едукацији и оснаживању родитеља деце узраста од 6 месеци до 6,5 година. У процес израде Стратегије, осим чланова радне групе укључени су и представници родитеља, удружења грађана, запослени из Предшколске установе "Полетарац", као и представници других институција и установа на локалном нивоу.

У **Одлуци о мрежи** јавних предшколских установа на територији општине Сврљиг из 2020.год. дефинисано је да мрежу чине Предшколска установа "Полетарац", Гордане Тодоровић бб, Сврљиг, у којој се реализују програми у целодневном и полудневном трајању и издвојено одељење Предшколске установе "Полетарац" Сврљиг при основној школи у селу Драјинац (припремни предшколски програм и програми у трајању до 6 сати дневно).

Елаборат о мрежи јавних предшколских установа на територији садржи анализу потреба породица која је спроведена на основу приказа броја рођене деце на територији градског и сеоских насеља, на основу исказаних потреба родитеља у претходним годинама (формиране листе чекања за 2019, 2020.год. – по 40ак детета у просеку). Анализа постојећег стања (SWAT анализа) указала је да су у претходним годинама породице оснаживане применом подстицајних мера популационе политике, препознају се потребе за повећањем обухвата деце узраста од 6 месеци до 5,5 година понудом различитих програма. Међутим, не постоје стратешка докумената која се односе на заштиту и унапређивање положаја деце, младих и породице; родитељи и грађани нису довољно информисани о значају предшколског васпитања и образовања; не постоји јединствена база података о деци рођеној на територији општине; једнообразна је понуда програма (целодневни боравак у трајању од 10 сати и припремни предшколски програм – 4 сата); не постоји понуда краћих различитих програма за децу која су ван система предшколског васпитања и образовања; недостаје стручни кадар у складу са специфичним потребама деце (логопед, нутрициониста, педагошки асистент, персонални асистент), општина захвата велику површину, доста је разута са малим бројем рођене деце на сеоском подручју. Шансе за развоја система предшколског васпитања и образовања препознате су у броју деце која су ван овог система; мапирању простора који се могу користити за реализацију различитих програма предшколског васпитања и образовања на градском и сеоском подручју, развијању програма у сарадњи са другим институцијама и организацијама (Дом здравља, Центар за социјални рад, удружења грађана) у складу са

потребама родитеља, различитог трајања, у различитим просторима и са различитим садржајима; конкурисању пројектима на локалном, националном и европском нивоу и промоцији значаја васпитања и образовања деце предшколског узраста. Препреке за развој система предшколског васпитања и образовања огледају се у тенденцији негативног природног прираштаја; миграцијама становништва (привремене и трајне); разуђености територије.

Одлуком о социјалној заштити на територији општине Сврљиг донетој 12.12.2011.год. предвиђена су следећа права која могу бити подршка родитељству и деци узраста до 6 година:

- једнократна помоћ и помоћи у натури,
- накнада трошкова здравствене заштите,
- опрема корисника за домски смештај или породични смештај,
- друга права из социјалне заштите (између осталог новчана помоћ брачним паровима, новчане помоћи за бебе и слично).

Такође, овом Одлуком, предвиђене су и следеће услуге које могу бити подршка родитељству и деци узраста до 6 година:

- дневне услуге у заједници – помоћ у кући за децу са сметњама у развоју
- услуге подршке за самосталан живот – становање уз подршку "кућа на пола пута за децу и младе"
- саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге – услуге саветовалишта (за брак и породицу),
- услуге смештаја - смештај у прихватилиште и сигурну кућу, прихватну станицу, социјално становање у заштићеним условима, услуга „предах за децу са сметњама у развоју и њихове породице“.

Одлуком о једногодишњој новчаној помоћи за новорођенчад током првих годину дана од рођења детета дефинисана је новчана подршка у износу од 15.000 рсд месечно током првих годину дана од рођења детета.

Одлуком о једнократној новчаној помоћи за новорођенчад дефинисана је једнократна новчана подршка за новорођенчад у износу од 60.000 рсд.

Одлуком о финансијској помоћи брачним паровима дефинисана је једнократна новчана подршка брачним паровима (35.000 рсд у градском насељу и 50.000 рсд на сеоском подручју).

Одлуком о подршци незапосленим брачним паровима кроз субвенције послодавцима из приватног сектора за упошљавање једног супружника, помоћ за samozapoшљавање и помоћ носиоцима и члановима регистрованог пољопривредног газдинства дефинисана је новчана подршка у износу од 250.000 до 350.000 рсд.

Одлуком о помоћи незапосленим породиљама до навршене прве године живота детета дефинисана је новчана подршка у износу од 5.000 за породиље у градском насељу и 7.000 рсд на сеоском подручју до навршене прве године живота детета.

Одлуком о финансијској подршци породици са децом предшколског узраста дефинисано

је право на накнаду трошкова боравка у предшколској установи у висини пуног учешћа корисника у цени услуге породица које имају треће, четврто и свако наредно дете из породице из које троје, четворо, односно више деце, живе у породици, право на накнаду трошкова боравка у предшколској установи у висини од 50% од утврђеног учешћа корисника за децу родитеља који самостално врши родитељско право у смислу Породичног закона, право на накнаду трошкова боравка у висини од 20% од утврђеног учешћа корисника, за оба детета из породице из које двоје деце користе услуге целодневног и полудневног боравка. Такође, одлуком је дефинисано право на накнаду трошкова боравка у висини пуног учешћа корисника у цени услуге (право на бесплатан боравак) које се може признати за децу из материјално угрожених породица у смислу члана 37. Закона о финансијској подршци породици са децом, на основу претходно прибављеног мишљења Центра за социјални рад.

Одлуком о финансијској помоћи за вантелесну оплодњу дефинисана је финансијска подршка у износу од 250.000 рсд (два покушаја вантелесне оплодње).

3.2. ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА И ИЗВЕШТАВАЊЕ О РЕАЛИЗАЦИЈИ ЈАВНИХ ПОЛИТИКА ЗНАЧАЈНИХ ЗА ПОДРШКУ РОДИТЕЉСТВУ У ПЕРИОДУ РАНОГ РАЗВОЈА ДЕТЕТА

Није установљено редовно праћење и извештавање о напретку у реализацији Плана развоја општине Сврљиг. Планом су дефинисана одговорна тела за спровођење - Општинско веће, Општинска управа и Комисија за праћење спровођења Плана развоја општине Сврљиг 2021. – 2028.године која није формирана (требало би да је чине представници општинске управе, ЈП и ЈКП, представници привреде и НВО).

Није установљено редовно праћење и извештавање о напретку у реализацији Стратегије унапређивања предшколског васпитања и образовања. Стратегијом је дефинисано праћење кроз формирање радног тела, које није формирано. Делимично праћење се врши кроз припрему Извештаја о раду ПУ "Полетарац" Сврљиг.

У општини Сврљиг је формирано Радно тело за подршку подстицајном родитељству и развоју деце. Иницијатива за формирање овог радног тела је покренута у оквиру пројекта „Подршка локалним самоуправама за ширење добрих политика и пракси подршке родитељству“. Ово Радно тело је формирало Општинско веће општине Сврљиг 31.08.2022.год. и у свом раду примењује Пословник о раду радних тела Скупштине општине Сврљиг. У оквиру Решења о формирању радног тела се наводи да се ради о сталном мулти-секторском, стручно-саветодавном радном телу и путем овог Решења је уређен састав, задаци, начин функционисања и средства за рад. Радно тело чине представници Општинске управе општине Сврљиг, представници институција у области образовања, здравства, социјалне заштите и цивилног друштва (два удружења грађана). Наведени послови указују на значајну улогу овог тела у планирању и праћењу спровођења мера у области подршке родитељству и деци у периоду раног развоја, као и у координирању активности различитих сектора, сарадње са организацијама цивилног друштва, размени информација и јачању међусекторске сарадње и

партнерства са родитељима.

На нивоу ЈЛС нису успостављена друга међусекторска радна тела која би у оквиру својих послова могла обухватити и оне који се односе на креирање и праћење политика и програма који садрже мере усмерене на подршку родитељству и деци у периоду раног развоја.

3.3. ФИНАНСИРАЊЕ ПОДРШКЕ РОДИТЕЉСТВУ И ДЕЦИ У ПЕРИОДУ РАНОГ РАЗВОЈА

3.3.1. Анализа процеса буџетирања у општини Сврљиг и преглед карактеристичних нормативно-правних решења за подршку родитељству и деци у годинама раног развоја

Одлуке о буџету општине Сврљиг у буџетским годинама од 2019-2021. сачињене су у формалном смислу и процедурално, у складу са Законом о буџетском систему и подзаконским актима који су донети у складу са овим законом (пре свега Правилником о стандардном класификационом оквиру и Контном плану за буџетски систем) у сврху његове примене, односно спровођења. У поступку израде локалног буџета примењује се програмски модел буџетирања. Одељење за друштвене делатности и општу управу је надлежно за састављање предлога финансијског плана за потребе израде општинског/градског буџета који садржи захтев за финансијским средствима ради пружања подршке родитељству, односно деци раног узраста.

Релативне показатеље извршења буџета општине Сврљи у односу на планирану величину укупних расхода и издатака буџета града/општине показује наредни табеларни приказ:

Године	Планирана вредност свих расхода и издатака у години (кл. 4, 5 и 6)	Извршење свих расхода и издатака према завршном рачуну у години	Процент извршења расходне стране буџета
2019	656.900.000,00	521.685.127,58	79,42%
2020	596.990.000,00	483.121.648,29	80,93%
2021	577.463.064,00	491.113.278,14	85,05%

Када је у питању буџетирање апропријације буџета општине, а које могу бити у тесној вези са потребама деце, односно родитељства, оне су засноване на карактеристичним локалним планским документима и нормативно-правним актима града/општине, као што су:

- Одлука о једногодишњој новчаној помоћи за новорођенчад током првих годину дана од рођења детета,
- Одлука о једнократној помоћи за новорођенчад,
- Одлука о финансијској помоћи брачним паровима, Одлуку о подршци незапосленим брачним паровима кроз субвенције послодавцима из приватног сектора за упошљавање једног од супружника, помоћ за samozapoшљавање и помоћ носиоцима и члановима регистрованог пољопривредног газдинства,
- Одлука о помоћи незапосленим породиљама до навршене прве године живота детета,
- Одлука о финансијској подршци породици са децом предшколског узраста

Број планираних програма, права, мера и услуга из докумената развојног планирања које су усмерене подршци родитељству, а укључене су програмски буџет општине је 8 (документ - Стратегија унапређивања предшколског васпитања и образовања:

1. обезбеђивање средстава за финансирање накнаде трошкова боравка за различите категорије деце - 200.000,00 рсд (у свакој од година),
2. мапирање простора за реализацију програма ПВиО на територији општине Сврљиг и обезбеђивање средстава за њихово уређивање и опремање - 26.000.000,00 рсд (у 2020.год.),
3. информисање јавности о значају раног развоја деце путем средстава масовне комуникације (тв, радио, интернет) 50.000,00 рсд (у свакој од година),
4. информисање јавности о активностима на укључивању деце у систем ПВиО као и активностима установе путем брошура, летака - 50.000,00 рсд (2020)
5. информисање јавности о конкурсима за пријем деце у ПУ - 25.000,00 рсд (у свакој од година),
6. испитивање потреба родитеља деце узраста од 6 месеци до 5,5 година која нису обухваћена редовним програмима ПВиО - 120.000,00 рсд (2019.год. у овиру програма "Јавни радови"),
7. обезбеђивање средстава и ангажовање стручних лица (логопед, васпитач, медицинска сестра васпитач (1 медицинска сестра васпитач у 2021.год. – 960.000 рсд),
8. обезбеђивање средстава подршке за рад са децом у складу са препорукама ИРК (средства за 1 личног пратиоца детета у 2020.год.)

3.3.2. Анализа надлежности и финансирање расхода предшколског васпитања и образовања у општини Сврљиг

Финансирање предшколског васпитања и образовања у складу са чланом 189. Закона о основама система образовања и васпитања обезбеђује се из буџета јединице локална самоуправе. Обавеза сношења дела трошкова предшколског васпитања и образовања, односно начин утврђивања висине цене боравка деце у установи утврђене су чланом 50. Закона о предшколском васпитању и образовању.

Висину укупно извршених расхода и издатака из буџета општине Сврљиг намењених функционисању Предшколској установи „Полетарац“ Сврљиг показује следећи табеларни приказ:

у динарима

Шифре прог. активности/пројекта	Назив програмске активности у програму, односно пројекта	Буџетске године		
		2019	2020	2021
2001-0001	Функционисање и остваривање предшколског васпитања и образовања	46.487.690,86	54.027.210,89	40.863.546,63

Учешће расхода и издатака извршених према потребама финансирања рада предшколске установе у односу на укупне расходе и издатке буџета општине Сврљиг у анализираном периоду показује наредна табела, према којем просечно релативно учешће ових расхода износи 9,45% у односу на укупно извршење буџета града/општине.

у динарима

Године	Укупно извршење расходне стране буџета ЈЛС	Укупно извршење програма 8 – Предшколско васпитање и образовање	Процентуално учешће расхода програма 8 у односу на укупне расходе буџета
2019	521.685.127,58	46.487.690,86	8,91%

2020	483.121.648,29	54.027.210,89	11.18%
2021	491.113.278,14	40.863.546,63	8.32%
Укупно*:	1.495.920.054,01	141.378.448,38	9.45%

Према Решењу о утврђивању економске цене програма васпитања и образовања у Предшколској установи "Полетарац" Сврљиг за 2022. годину II Број:400-11/2022 од 31.01.2022. године износ економске цене за целодневни боравак је 19.300,00 динара. Према предметном решењу учешће корисника (родитеља) у економској цени износи 20% од економске цене, односно 3.860,00 динара месечно по детету за целодневне облике рада у трајању од 11 часова, односно у износу од 3.451,00 динара за програм припреме за школу у целодневном трајању од 11 часова.

3.3.3. Анализа надлежности и финансирање расхода примарне здравствене заштите у општини Сврљиг

Према члану 13. Закона о здравственој заштити друштвена брига за здравље на нивоу јединице локалне самоуправе обухвата мере за обезбеђивање и спровођење здравствене заштите од интереса за грађане, као што су праћење здравственог стања становништва, стварање услова за приступачност и уједначеност коришћења примарне здравствене заштите, планирање и остваривање сопственог програма за очување и заштиту здравља од загађења животне средине, сарадња са хуманитарним и стручним организацијама, обезбеђивање средстава за пружање хитне медицинске помоћи, обезбеђивање рада мртвозорске службе на територији ЈЛС. У складу са наведеним јединице локалне самоуправе обезбеђује средства за остваривање друштвене бриге за здравље у буџету ЈЛС, у програму 12 – Здравствена заштита.

Општина Сврљиг путем финансирања Дома здравља "Др Љубинко Ђорђевић" обезбеђује средства за бољу опремљеност за редовно функционисање установе (уређаји, апарати, аутомобили, рачунари, софтвери), текуће одржавање и финансирање појединих кадрова.

Величину, као и структуру годишњих издвајања из буџета општине/града за потребе унапређења и финансирања примарне здравствене заштите, односно релативно учешће тих расхода и издатака у укупним расходима и издацима буџета општине/града показују наредни табеларни прикази.

у динарима

Године	Укупно извршење расходне стране буџета ЈЛС	Укупно извршење програма 12– Здравствена заштита	Процентуално учешће расхода програма 12 у односу на укупне расходе буџета
2019	521.685.127,58	13.219.259,14	2,53 %
2020	483.121.648,29	11.949.476,51	2,47 %
2021	491.113.278,14	11.212.157,31	2,28 %
Укупно:	1.495.920.054,01	36.380.892,96	2,43 %

у динарима

Шифре прог. активности/пројеката	Назив програмских активности и пројеката у програму	Буџетске године		
		2019	2020	2021
1801 - 0001	Функционисање установа примарне здравствене заштите	12.694.733,83	11.425.891,62	10.714.515,79
1801 - 0002	Мртвозорство	524.525,31	523.584,89	497.641,52

1801 - 0003	Спровођење активности из области друштвене бриге за јавног здравља	/	/	/
1801 – Пројекти /*/	/	/	/	/
	Укупно по буџетским годинама:	13.219.259,14	11.949.476,51	11.212.157,31

Релативно учешће просечних планираних расхода и издатака намењених за реализацију програмске активности ПА 1801-0003 Спровођење активности из области друштвене бриге за јавно здравље (које укључује програме, мере и активности за подршку родитељству) у укупним планираним расходима и издацима буџета града/општине износи 0%, а према извршењу буџета 0 %.

3.3.4. Анализа надлежности и финансирање расхода социјалне заштите општине Сврљиг

Према члану 209. Закона о социјалној заштити обезбеђивање средстава за финансирање социјалне заштите из буџета јединице локалне самоуправе врши се за потребе реализације конкретних услуга социјалне заштите, материјалне подршке, помоћи, програме у социјалној заштити. Поред тога, општина Сврљиг финансира плате и накнаде зарада за 3 запослена који обављају послове признавања права која проистичу из правних аката општине/града. Вредност укупних издвајања за финансирање рада центра и средстава за призната права по годинама анализе су следећа:

- у 2019. години – 13.077.387,67 динара,
- у 2020. години – 11.702.297,10 динара и
- у 2021. години – 12.501.142,45 динара.

Извршене расходе из буџета општине Сврљиг у програму 11 – Социјална и дечија заштита у периоду од 2019-2021. године показује наредни табеларни приказ:

у динарима

Шифре прогр. активности	Назив програмских активности у програму	Буџетске године		
		2019	2020	2021
0001	Једнократне помоћи и др. облици помоћи	8.802.163,57	7.705.610,58	7.595.362,55
0002	Породични и домски смештај, прихватиштва и друге врсте смештаја	435.330,00	490.980,00	392.379,48
0003	Дневне услуге у заједници	0	0	0
0004	Саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге	3.351.000,00	3.324.250,00	1.820.500,00
0005	Подршка реализацији програма Црвеног крста	2.740.000,00	2.800.000,00	2.560.000,00
0006	Подршка деци и породици са децом*	14.351.102,67	14.987.251,10	11.322.244,39
0007	Подршка рађању и родитељству	11.402.742,25	27.498.364,00	30.498.656,00
0008	Подршка особама са инвалидитетом	400.000,00	0	400.000,00
	Укупно:	41.482.338,49	56.806.455,68	54.589.142,42

Удео извршених расхода и издатака из буџета општине/града за програм 11 – Социјална и дечија заштита у односу на укупно извршење буџета општине/града, у релативним

показатељима, представљен је путем наредне табеле:

у динарима

Године	Укупно извршење расходне стране буџета ЈЛС	Укупно извршење програма 11 – Социјална и дечија заштита	Процентуално учешће расхода
			програма 11 у односу на укупне расходе буџета
2019	521.685.127,58	41.482.338,49	7,95 %
2020	483.121.648,29	56.806.455,68	11,76 %
2021	491.113.278,14	54.589.142,42	11,12 %
Укупно:	1.495.920.054,01	152.877.936,59	10,22 %

Релативно учешће просечних планираних расхода и издатака намењених за реализацију програмске активности ПА 0901-0006 Подршка деци и породици са децом (које укључује програме, мере и активности за подршку родитељству) у укупним планираним расходима и издацима буџета града/општине износи 2,08 %, а према извршењу буџета 2,44%.

Релативно учешће просечних планираних расхода и издатака намењених за реализацију програмске активности ПА 0901-0007 Подршка рађању и родитељству (које укључује програме, мере и активности за подршку родитељству) у укупним планираним расходима и издацима буџета града/општине износи 5,35%, а према извршењу буџета 6,29%.

3.3.5. Анализа финансирања расхода у областима културе, спорта и програма удружења грађана намењених деци узраста 0-6 године и њиховим родитељима из буџета општине Сврљиг

Подршка раном развоју деце и пружање неопходне помоћи њиховим родитељима од стране стручних/оспособљених лица, осим финансирања надлежности у областима образовања, социјалне и здравствене заштите, треба да укључује и реализацију тематских целина у оквирима других надлежности ЈЛС, као што су култура, спорт, подршка цивилном сектору.

Реализацију расхода и издатака из буџета општине/града у оквирима програма 13 – Развој културе и информисања, односно програма 14 – Развој спорта и омладине у периоду од 2019-2021. године у оквирима буџетираних програмских активности и пројеката показује наредни табеларни приказ:

у динарима

Шифре прог. активности	Назив програмских активности у програму	Године		
		2019	2020	2021
1201 - 0001	Функционисање локалних установа културе	17.549.113,15	12.706.104,36	21.556.609,67
1201 - 0002	Јачање културне продукције	0	0	0
1201 - 0004	Остваривање и унапређење јавног информисања	8.170.000,00	4.170.000,00	6.000.000,00
1201 - пројекти	"Сусрети села", "Ликовна колонија", "Дани Гордане Тодоровић", "Божићни фестивал", "Бдење"	1.656.320,47	1.822.074,22	0
1301 - 0002	Подршка предшколском и школском спорту	0	0	0
1301 - 0001	Подршка локалним спортским организацијама, удружењима и савезим	8.695.000,00	4.415.000,00	17.579.109,22
1301 - пројекти		12.830.487,55	6.438.794,87	0
	Укупно:	48.900.921,17	29.551.973,45	45.135.799,89

Према доступним подацима, у односу на укупна издвајања за област културе, висина извршених расхода за потребе деце у раном развоју, односно од 0 до 6 година износи 400.000,00 хиљада динара, која је реализована у 2021 години у виду организације позоришних представа, док у области спорта, слободног времена, развијања личних интересовања/вештина за децу, нису планирана буџетска средства.

Из буџета општине, у посматраном периоду од три године подржани су пројекти удружења грађана "Заједно до светлости" који заступају интересе породица са децом у укупној вредности од 1.200.000,00 хиљада динара дотације.

4. ПРОГРАМИ, МЕРЕ И УСЛУГЕ УСМЕРЕНЕ НА ПОДРШКУ РОДИТЕЉСТВУ У ПЕРИОДУ РАНОГ РАЗВОЈА ДЕТЕТА

4.1. ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАЈЕДНИЦЕ

4.1.1. Локална самоуправа

Органи општине Сврљиг су Скупштина општине, Председник општине, Општинско веће, Општинска управа општине.

СО Сврљиг у оквиру својих надлежности формирала је, између осталог, следеће комисије – комисију за буџет и финансије, интерресорну комисију, комисију за друштвене делатности, комисију за здравство и социјалну заштиту, комисију за разврставање деце ометене у развоју

Комисија за друштвене делатности прати и разматра питања из области образовања и васпитања, науке, културе, информисања, социјалне заштите и бриге о деци, јавних установа и здравства и предлаже мере унапређења њиховог рада. Комисија има председника и четири члана.

Комисија за здравство и социјалну заштиту разматра предлоге одлука и других општих аката као и сва друга питања везана за унапређење здравствене заштите. Комисија има председника и четири члана.

У оквиру Општинске управе формирано је **Одељење за друштвене делатности и општу управу**. Ово одељење обавља послове који се односе на: унапређење организације рада и модернизацију Општинске управе; примену закона и других прописа у општем управном поступку у Општинској управи; образовање, културу, физичку културу, здравствену заштиту, социјалну заштиту, друштвену бригу о деци, борачко инвалидску заштиту и омладину; јавно обавештавање; електронску обраду и документовање података; стручне и административне послове за комисије из надлежности одељења; утврђивање права на ученичке и студентске стипендије и кредите, смештај у домове, опоравак, регресирање школарине; припрему предлоге општих и других аката, извештаја и анализа за потребе органа Општине; вођење управног поступка о праву на додатак на децу, родитељски додатак, накнаду зараде за време породилског одсуства, одсуства са рада ради неге детета, одсуства ради посебне неге детета, накнаду трошкова боравка у предшколској установи за децу без родитељског старања, децу ометену у развоју и децу из материјално угрожених породица; одлучивање у првом степену о признавању законом одређених права борцима, војним

инвалидима и породицама палих бораца; инспекцијски надзор над радом установа у области предшколског васпитања и образовања, основног и средњег образовања.

4.1.2. Институције у области здравства

Дом здравља "Др Љубинко Ђорђевић" је једина здравствена институција на територији општине Сврљиг у оквиру које послују служба за правне, економско-финансијске, техничке и остале послове, Служба за здравствену заштиту одраслог становништва са кућном негом и хитном медицинском помоћи, Служба за лабораторијску и радиолошку дијагностику, Служба за здравствену заштиту деце, жена и поливалентна патронажна служба, Одељење за физикалну медицину и рехабилитацију и Одсек стоматолошке здравствене заштите.

Укупно има 92 запослена.

Служба за здравствену заштиту деце, жена и поливалентна патронажна служба укупно има 12 запослених, од тога:

А) одељење за здравствену заштиту предшколске и школске:

- доктор медицине специјалиста избрани лекар за децу (шеф одељења) – 1
- доктор медицине избрани лекар у служби за здравствену заштиту деце – 1
- медицинска сестра техничар у амбуланти – служби за здравствену заштиту деце - 3

Б) одсек за здравствену заштиту жена:

- доктор медицине избрани лекар за жене – 2
- медицинска сестра у служби за здравствену заштиту жена – 2

В) одсек поливалентне Патронаже:

- виша медицинска сестра техничар у поливалентној патронажи - 2

У оквиру програма "Подстицајно родитељство" формиран је Тим од 4 члана који ће се бавити овом облашћу у наредном периоду.

4.1.3. Институције у области социјалне заштите

Центар за социјални рад, у складу са законом:

- 1) процењује потребе и снаге корисника и ризике по њега и планира пружање услуга социјалне заштите;
- 2) спроводи поступке и одлучује о правима на материјална давања и о коришћењу услуга социјалне заштите;
- 3) предузима прописане мере, покреће и учествује у судским и другим поступцима;
- 4) води прописане евиденције и стара се о чувању документације корисника.

У складу са Законом о социјалној заштити, Скупштина општине Сврљиг донела је 12.12.2011. године Одлуку о правима и услугама из области социјалне заштите у општини Сврљиг, ради остваривања права и коришћења услуга грађана из области социјалне заштите намењене појединцима и породицама са територије општине Сврљиг којима је неопходна друштвена помоћ и подршка ради савладавања социјалних и животних тешкоћа и стварање услова за задовољење основних животних потреба, као и услова и начина за остваривање права, односно услуга. Овом Одлуком регулисана су права на једнократне помоћи и помоћи у природи, укључујући и добровољно радно ангажовање, право на уџбенике, школски прибор, ђачку кухињу и превоз ученика, накнаду трошкова здравствене заштите, опремање корисника за

домски смештај или породични смештај, накнаду трошкова сахране и друга права из социјалне заштите. Од 1.7.2016. године исплата свих права за децу и мајке, закључене бракове, на основу решења Службе за друштвену бригу о деци Општинске управе Општине Сврљиг, као и закључене Уговоре о стипендирању студената завршних година основних и мастер студија, не врши се преко Центра, већ преко Одељења за буџет и финансије општине Сврљиг, на основу налога из Извештаја Државне ревизорске институције.

Наведеном Одлуком предвиђено је и да појединци и породице са територије општине Сврљиг могу бити корисници следећих услуга из области социјалне заштите:

- дневне услуге у заједници – помоћ у кући старим особама и особама са инвалидитетом у граду и селу, помоћ у кући за децу са сметњама у развоју, дневни боравак у клубу за пензионере, услуга дневног боравка за стара лица, дневни боравак за децу са поремећајем у понашању, услуга "Народна кухиња".

- услуге подршке за самосталан живот – Становање уз подршку "Кућа на пола пута за децу и младе"

- саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге – услуге саветовалишта (за брак и породицу, за младе, за стара лица),

- услуге смештаја - смештај у Прихватилиште и Сигурну кућу, Прихватну станицу, Социјално становање у заштићеним условима, услуга „Предах за децу са сметњама у развоју и њихове породице“.

Осим ових основних задатака у социјалној и породично-правној заштити, Центар извршава и друге функције:

- открива и прати социјалне потребе грађана,
- предлаже и предузима мере у решавању стања социјалних потреба грађана и прати њихово извршавање,
- развија и унапређује превентивне активности које доприносе спречавању социјално-патолошких појава,
- пружа дијагностичке услуге, спроводи одговарајући третман и стручну помоћ корисницима.

Центар је у 2021.год. упошљавао 8,5, радника на неодређено и 1 радника на одређено време.

Кроз различите програме (стручна пракса, моја прва плата, волонтерски рад, по уговору о привременим и повременим пословима) ангажовано је у 2021.год. још 6 лица.

За обављање послова и задатака из свог делокруга, рад је у Центру организован на следећи начин:

- а) послови социјалног рада,
- б) управно-правни послови,
- ц) послови планирања и развоја,
- д) административно-финансијски послови,
- е) административни послови, и
- ф) технички и помоћни послови.

Величина пословног простора као и опрема одговара стандардима. Центар поседује 3 возила, 11 компјутера и 1 лаптоп. Центар има своју пословну зграду која обухвата 9 просторија и остале помоћне просторије. Од тога Центар користи 8 просторија, а једну Удружење „Заједно

до светлости“.

У 2021.год. укупан број корисника услуга према старосниј структури је следећи: деца (0-17) – 329, млади (18-25) – 93, одрасли (26-64) – 1037, старији (65 и више) – 553, односно укупно 2.076 корисника.

Старосне групе корисника према оствареним правима, примењеним мерама и пруженим услугама у центру за социјални рад – деца:

- Корективни надзор - 1.
- Превентивни надзор - 1 одређивање личног имена детета
- Закључење брака пре пунолетства – 1 (без сагласности органа старатељства).
- Лишење родитељског права - 1 судски поступак
- На домском смештају - 1 дете до 7 година старости.
- На хранитељству - 12 деце и 6 младих
- Број пријава упућених Центру у току године о вршњачком насиљу деце (до 18. године) - 7.
- Управљање имовином штићеника – 1 предмет из категорије деце.
- Располагање имовином штићеника – 1 предмет из категорије деце.

Подаци о оствареном праву на материјалну подршку и социјалну заштиту:

- новчана социјална помоћ - 450 породица, додатак за помоћ и негу другог лица – 76 лица, увећани додатак за помоћ и негу другог лица – 51, посебна новчана накнада – 1, једнократне новчане помоћи – 1070, помоћи у кући – 30.
- породично-правна заштита корисника: продужење родитељског права – 1, нова стална старатељства за децу – 1, ревизија старатељства за децу – 9, пренета старатељства за децу - 4 нова привремена старатељстава за децу - 11.

4.1.4. Институције у области предшколског образовања и васпитања

Програме предшколског васпитања и образовања у општини Сврљиг организује верификована Предшколска установа "Полетарац" у матичном објекту издвојеном објекту основне школе у селу Драјинац.. Установа има 37 запослених, од тога 22 васпитача и мед. сестара васпитача, стручног сарадника психолога, сарадника-мед.сестру за превентивно здарствену заштиту и негу и 13 запослених на осталим пословима (руководећи, рачуноводствени и технички послови).

Услуге Установе у радној 2022-2023.год. користи укупно 250 детета. Васпитно-образовни рад се реализује у 11 група целодневног боравка (деца узраста од 11 месеци до 6,5 година) и 1 групи у полудневном боравку (од 5,5 до 6,5 година) у којој се реализују четворочасовни припремни предшколски програм.

У установи се реализују следећи програми - Основе програма ПВиО, програм инклузивног образовања, програм заштите деце од насиља, злостављања и занемаривања, програм заштите деце од дискриминације, програм социјалне заштите, програм исхране, програм заштите здравља и безбедности деце и запослених, "Моје дете креће у вртић" – програм подршке родитељима у процесу адаптације, "Школигрица" – програм транзиције, "Здрава храна сваког дана", међународни програм "Еко-школе"

У претходним годинама реализовани су и програми: "Снажни од почетка – дајмо им крила" – у сарадњи са ЦИП Центром, "Кошарка у вртићу", "Православна традиција", "Школица спорта",

"Школица глуме и драмског изражавања", "Школица енглеског језика".

4.1.5. Формирана међусекторска тела на нивоу ЈЛС

У оквиру ЈСЛ формирана је Интерресорна комисија коју чине представници основне школе, Центра за социјални рад и Дома здравља. Према доступним информацијама Интересорна комисија нема унапред припремљен план рада и не подноси извештаје на годишњем нивоу.

Током новембра 2022.год. установљен је Локални савет родитеља који је састављен од представника савета родитеља основне школе, предшколске установе и средње школе.

2013.год. потписан је Протокол о међусекторској сарадњи у процесу заштите жртава насиља у породици и партнерским односима између представника различитих институција на локалном нивоу (Центар за соц. рад, дом здравља, основна и средња школа, предшколска установа, општина Сврљиг)

На иницијативу Центра за социјални рад 25.04.2018.год. потписан је Споразум и интерсекторској сарадњи у заштити деце од насиља, злостављања и занемаривања у општини Сврљиг. Потписници протокола су Центра за социјални рда, Општина Сврљиг, Дом здравља, МУП РС – полицијска станица Сврљиг, основна школа, средња школа, предшколска установа, Општинска организација Црвеног крста као и представници 4 удружења грађана. Споразумом је дефинисана координација рада партнерских организација у свим фазама заштите деце од насиља, злостављања и занемаривања.

4.1.6. Остали актери у заједници који су од значаја за систем подршке родитељству

Удружење „Заједно до светлости“ је невладино и непрофитно удружење, основано 2012. године на неодређено време ради остваривања циљева у области заштите деце са сметњама у развоју и пружања услуга њима и њиховим породицама, као и потребне подршке. Циљеви Удружења су унапређивање квалитета живота деце, едукација родитеља, а посебно у вези новина које се тичу деце и младих са сметњама у развоју, организовање културно-забавних и рекреативно спортских активности. Удружење је организатор многих волонтерских акција за дружење и социјализацију деце и организује самостално, или у заједници са партнерима, трибине и радионице, пре свега, са тематиком из области социјалне заштите. Од 2021. године Удружење добија лиценцу за пружање услуге социјалне заштите - Помоћ у кући деци, одраслима и старијима са ограниченим физичким и психичким способностима и тиме проширава спектар свог деловања на одрасла и старија лица. У сарадњи са Центром за социјални рад у Сврљигу и локалном самоуправом наведена услуга пружа се управо преко Удружења и на годишњем нивоу има око тридесетак корисника са тенденцијом даљег ширења и обухвата услуге.

4.2. ПРОГРАМИ, МЕРЕ И УСЛУГЕ

4.2.1. ЕФИКАСНОСТ, ДОСТУПНОСТ И КВАЛИТЕТ ПРОГРАМА, МЕРА И УСЛУГА

Здравствена заштита

Дом здравља пружа превентивне, дијагностичке, куративне, специјалистичке услуге и услуге физикалне медицине и рехабилитације. Посебан значај у здравственој заштити трудница и мале деце имају служба за здравствену заштиту деце (педијатрија), служба за здравствену заштиту жена (гинекологија) и служба поливалентне патронажне службе.

У оквиру прописаних нормативних аката педијатријска служба у има задовољавајући број тимова изабраног педијатра (1 на 850 деце 0-6), односно на педијатра има 201 дете. Дневни број прегледа по педијатру (у просеку 18) није у складу са нормативима (30 дневно), односно годишњи број прегледа по педијатру износи 4542 (6300 годишње по нормативу), што је мање у односу на нормирану меру извршења у овој служби.

У оквиру прописаних нормативних аката гинеколошка служба у има задовољавајући број тимова изабраног гинеколога (1 на 6500 жена 15 и више година), односно на гинеколога има 3871. Дневни број прегледа по педијатру у просеку је 20 није у складу са нормативима (30 дневно), односно годишњи број прегледа по гинекологу износи 3734 (6300 годишње по нормативу), што је мање у односу на нормирану меру извршења у овој служби.

У оквиру прописаних нормативних аката поливалентна служба је основана у саставу службе за здравствену заштиту деце и обезбеђује 5805 становника по патронажној сестри што није у складу са нормативом (1 сестра на 5000 становника). Просечан дневни број посета по патронажној сестри у служби је 7, односно годишњи просечан број посета по сестри је 1076, што је мање у односу на норматив који износи 7 дневних и 1435 посете годишње по патронажној сестри.

Дома здравља је акредитована здравствена установа на 7 година.

У оквиру дома здравља у организационом смислу формирано је саветовалиште за децу.

Дом здравља нема формиране стручне тимове за заштиту деце од злостављања и занемаривања, тим за подршку дојењу, стручни тим за породично/родно засновано насиље. Здравствени радници су обучени о раном расту и развоју деце, раним интервенцијама, комуникација и употреба ИТ технологије, злостављању и занемаривању, значају природне исхране, постпарталној депресији, значају имунизације.

Дом здравља редовно извештава за регистар деце са сметњама у развоју, показатељи о природној исхрани (база дојења сервиса јавног здравља), пријаве родно занованог насиља, пријаве сумњи о злостављању и занемаривању деце.

Дом здравља Сврљиг је самостална установа примарне здравствене заштите. У организационој структури постоје службе изабраних лекара опште медицине, педијатрије, гинекологије. У оквиру дома здравља постоји саветовалиште за децу. У саветовалишту ради 1 педијатар, 1 медицинска сестра, радно време је од 10 часова.

Радно време служби и саветовалишта није видљиво на интернет страници дома здравља

Здравствена установа врши пријаву у Сервис јавног здравља (СЈЗ) о броју деце са сметњама у развоју, а у регистру има 4 деце узраста 0-5 година са развојним кашњењем/сметњама.

У раду ИРК-а учествује 1 педијатар. У израду плана су укључени и родитељи. План је сачињен за 8 деце.

Дом здравља није учествовао у пројектима који подржавају унапређење услуга намењених трудницама, родитељима мале деце, деци са развојним кашњењем (рани раст и развој, ране интервенције, телевидео саветовање, употреба скрининг тестова УРД, скрининг постпарталне депресије...).

Анализа рада релевантних служби дома здравља

Служба за здравствену заштиту жена - У току 2021. године кроз службу је вођено 76 трудноћа, од чега 47% као ризичне, односно 1,3% је било малолетничких. Обухват превентивним прегледом у првом триместру је 93%. Саветовање у вези подршке дојењу и значају природне исхране је добило 98% трудница. Обухват бабињара са превентивним прегледом после шест недеља је 5,2%, а после шест месеци 1,4%.

Служба поливалентне патронаже – Служба нема сопствено возило. Не располаже дигиталним уређајима (таблети, паметни телефони, лаптопови) потребним за саветовалишни рад на даљину.

У току 2021. године кућну посету имало је 52 трудница, односно 88%.

У току 2021. године патронажна посета бабињари и новорођенчету остварена је у 55 (93%) породица, од чега је 55 (100%) новорођенчади имало 5 и више посета.

Обухват породицама са малом децом и новорођенчади из руралних средина (ободних насеља ЛС) и ромских, нехигијенских насеља је 3% (две породице).

Приликом посета бабињарама не користи се скрининг тест за рано откривање симптома постпорођајне депресије. Процент деце са искључивим дојењем 15. дана по рођењу је 51%, а бабињаре са тешкоћама у успостављању и одржавању дојења упућују се педијатрима на консултацију. Обухват посета одојчади са две посете је 93%. Током посета регистровано је 3 одојчета са развојним ризиком и 100% је упућено у саветовалиште за децу. Посете су реализоване и породицама деце у другој години (54 деце) и четвртој години (66 број деце). Реализовано је и 7 посета породицама по налогу изабраног педијатра (због мале телесне масе, успореног психофизичког развоја, неправилног развоја, обраде пупка и др), 3 по налогу гинеколога услед постојања ризичних фактора у трудноћи. Патронажна служба није укључена у програме јавног здравља ЈЛС за вулнерабилне популације (ромске, хранитељске породице, рурално становништво).

Служба за здравствену заштиту деце - У 2021. години превентивне прегледе је имало 58 деце у првој, 78 у другој години, односно у служби је регистровано укупно 590 деце предшколског узраста (0-7). Обухват деце у првој години са шест превентивних посета је 98%, а обухват деце са оба превентивна прегледа у другој години живота је 75%. Обухват деце ММП вакцином у другој години живота је 68,2%.

Обухват искључиво дојене деце са навршена три месеца је 51 %, а деце која доје са шест месеци је 24%.

Педијатри приликом превентивних прегледа у првој и другој години не користе стандардизоване инструменте за процену раста и развоја деце.

Социјална заштита

Не постоји саветовалиште за брак и породицу. Постоји посебна дневна услуга "Помоћ у кући" коју пружа УГ "Заједно до светлости" у сарадњи са Центром за социјални рад. Услуге користи у просеку око 30ак породица.

Сарадња између сектора социјалне заштите и сектора здравства и образовања одвија се у оквиру потписаних протокола и споразума. Представници Центра су укључени у креирање и реализацију програма социјалне заштите у ПУ "Полетарац". Такође, представници ЦСР укључени су и у Тимове који су формирани увртићу (Тим за заштиту, Тим за самовредновање) Постоји потреба за додатним обукама за рад са родитељима и децом на раном узрасту.

О израженим потребама за услугама и у случајевима када тражена услуга не постоји на територији локалне самоуправе се води евиденција. Не реализују истраживања о потребама

породица са децом на раном узрасту.

Предшколско васпитање и образовање

Предшколска установа обезбеђује потребне капацитете за обухват деце узраста од 6 месеци до 6,5 година и на листи чекања у радној 2022/2023.год. налази се 3 детета, има одговарајућу опрему и услове за боравак деце. Мрежа објеката је у складу са потребама породица.

Предшколска установа флексибилно планира радно време у складу са исказаним потребама родитеља.

Установа има довољан стручни кадар за реализацију ПВО: 22 васпитача и медицинских сестара васпитача. Има једног стручног сарадника психолога. Запошљава 1 сараднике за превентивну здравствену заштиту, педагошког асистента и сл.).

Установа организује обуке у циљу унапређивања компетенција запослених за рад са децом и пружање подршке васпитној улози породице ("Снажни од почетка-дајмо им крила") и подржава хоризонтално учење запослених.

Установа има развијене инклузивне уписне политике (Правилник о условима за упис, боравак и исписивање деце у ПУ "Полетарац" Сврљиг) и уписује децу из осетљивих група по приоритету у складу са Правилником о ближим условима за утврђивање приоритета за упис деце у предшколску установу.

Установа има активан Тим за инклузивно образовање и Тим за заштиту деце од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања, планира и спроводи мере у овим доменима у складу са законском регулативом. Има и спроводи програме социјалне и здравствене заштите деце у установи, у сарадњи са домом здравља и Центреом за социјални рад. Има и спроводи план подршке деци којој је потребна додатне подршка и сарађује са ИРК и другим институцијама.

Установа не испитује редовно потребе родитеља при планирању програма и услуга као и задовољство начином реализације.

Канали комуникације и информисања породица су разноврсни – непосредни разговори, родитељски састанци, предавања за родитеље, саветодавни рад стручног сарадника психолога са родитељима, информативна табла, путем вибер-а, фб странице и сајта установе. Установа има одговарајућу опрему и приступ интернету за комуникацију са породицама на даљину.

Установа организује редовне програме ПВО за децу узраста од једне до три године: целодневни програм 2 групе; за децу узраста од три до шест година: целодневни програм – 5 група; за децу узраста од 5.5/6 до 7 година - целодневни ППП 2 групе и полудневни ППП- 2 група. ППП се остварује и у издвојеном објекту при ОШ "Добрила Стамболић". Укупан број уписане деце је у последње три године повећан за 40 – дограђен је и опремљен део објекта (три радне собе), обезбеђен је недостајући кадар и формиране су 4 васпитне групе (3 у Сврљигу и 1 на сеоском подручју).

Установа нема развојну групу.

Програме Установе похађају и деца са сеског подручја као и деца ромске националности (укупно у радној 2022-2023.год. 10 детета).

Установа је у претходним годинама организовала **различите** програме за децу која похађају редовне програме установе (Школица кошарке, Школица енглеског језика, Православна традиција). Поред наведених, у 2020.и 2021.год. реализован је и програм "Снажни од почетка – дајмо им крила" који је намењен пре свега породицама деце која нису обухваћена редовних програмима. Програм је реализован са укупно 70 породица. Такође реализују се и програми

"Еко школа" и "Здрава храна сваког дана". Укупан број обухваћене деце различитим програмима је у претходне три године остао исти.

Установа реализује и програме "Моје дете креће у вртић" који је намењен родитељима деце која по први пут крећу у вртић као и програм транзиције и сарадње са основном школом - "Школигрица".

Установа нуди услуге - једнодневне излете, позоришне представе за децу, библиотеку за родитеље.

У Развојном плану установе за период 2021-2026 планирани су развојни циљеви који се односе на подршку родитељству:

- Специфичан циљ 3: Подстицати различитост уз уважавање потреба деце и породице,

Задатак 3.1: Креирати и развијати различите програме и облике рада на основу утврђених потреба деце и породице и могућности локалне заједнице и постојећих ресурса,

Задатак 3.2: Стварати услове за прилагођавање деце новом окружењу,

Задатак 3.3: Оснаживати одрасле за примену програма заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања,

- Специфичан циљ 4: Унапређивати сарадњу са породицом и локалном заједницом.,

Задатак 4.1: Укључивати родитеље у процес планирања, реализације и вредновања васпитно - образовног рада,

Задатак 4.2.: Промовисати значај ПВиО.

Сарадња са породицом и подршка родитељству планира се као посебна целина а не у оквиру сарадње са друштвеном средином. Планиране форме подршке родитељству су

- **међусобно повезивање кроз информисање о детету** - упознавање са основним карактеристикама породице увидом у пријаве за похађање програма ПВиО, израда плана адаптације, индивидуални разговори, посете породици, пано са обавештењима, он лајн комуникација путем вибер група, пано са обавештењима о актуелним темама, обележавање значајнијих датума, израда личне карте детета, анкетање родитеља, дан отворених врата, родитељски састанци, подела различитих штампаних материјала,

- **стална узајамна подршка** - саветодавна подршка породици стручњака – стручног сарадника психолога, медицинских сестара васпитача, васпитача, сарадника за превентивно здрацтсвену заштиту и негу - индивидуални разговори; организовање ситуација у вртићу у којима ће деца и одрасли заједнички да истражују, стварају, играју се - у којима могу да учествују чланови породице индивидуално, у малим групама или сви заједно, обезбеђивање ресурса (литературе, материјала..) за реализацију пројеката, бирање повода за покретање пројеката који се дешавају у породичном контексту (рођење, догађаји, искуства деце у породици), учешће у организовању посета и места за учење деце у локалној заједници, учешће у организовању ритуала (рођендани, обележавање празника и других важних датума, учешће породице у презентацији пројеката на нивоу васпитне групе, акције и активности уређења простора соба и заједничких простора вртића (фарбање, израда реквизита и сл.), набавка материјала – реалних предмета, рециклажних материјала, рестлова, природних материјала, дидактичких материјала, литературе, делова намештаја, израда материјала,

- **унапређивање родитељских компетенција** - предавања за родитеље, "Библиотека за родитеље",

- **комуникација, размена и заједничко учешће** - комуникација и размена у свакодневним ситуацијама приликом доласка и одласка деце из вртића, комуникација и

размена у пригодним и аутентичним ситуацијама у породици и вртићу (рођење брата, сестре, кућни љубимац, одласци у природу, посете интересантним местима, људима и грађевинама, празници, прославе, свечаности, приредбе, рођендани, манифестације), комуникација и размена у планираним ситуацијама (консултације, индивидуални разговори, групни родитељски састанци, општи родитељски састанци, информативни, тематски и радионичарски родитељски састанци, тематске радионице и слично), комуникација и размена у специјалним ситуацијама (период адаптације, после дуже болести, смрти у породици, принове у породици, насиље у породици и сл.), непосредно укључивање родитеља у васпитно образовни рад (учествовање у планирању, реализацији и евалуацији тема и пројеката, причање прича о детету, представљање занимања, учествовање у креативним радионицама са децом, организовање посета), заједничке акције (сакупљачке и добротворне акције, уређивање дворишта и ентеријера, израда дидактичког материјала, играчака, костима, средстава за рад и игру и сл.) и активности (шетња, излети, посете и сл.), учешће у раду савета родитеља, тимова формираних на нивоу установе, у раду управног одбора.

Планиране активности подршке родитељству намењене су углавном породицама чија деца похађају редовне програме и различите програме. Укупан број обухваћених породица у последње три године се повећао.

Међусекторски институционални механизми подршке родитељству и деци у периоду раног развоја

Постоји јединствено управно место за неке од административних поступака значајних за родитеље, а који су у надлежности ЈЛС.

Не постоје програми јавних институција намењени родитељима у чији су реализацију укључени представници различитих ресора (развојна саветовалишта, он-лине саветовање.....)

Нису успостављене интегрисане услуге намењене родитељима и деци у периоду раног развоја.

У пружање услуга намењених родитељима које се финансирају из буџета ЈЛС укључен НВО сектор (УГ "Заједно до светлости").

Није успостављено редовно праћење и извештавање о реализацији потписаних протокола о сарадњи у реализацији мера и услуга

У план едукације на нивоу институција у области здравства, социјалне заштите и ПВО делимично су укључене обуке из области подршке родитељима деце у раном узрасту

Практичари у сва три система током децембра су започели обуку за подстицајно родитељство и успостављена је менторска подршка за реализацију активности након обука

Међусекторска сарадња се остварује и путем 2 формирана међусекторска институционална механизма – 1) Протокол о међусекторској сарадњи у процесу заштите жртава насиља у породици и партнерским односима између представника различитих институција на локалном нивоу, 2) Споразум о интерсекторској сарадњи у заштити деце од насиља, злостављања и занемаривања у општини Сврљиг.

Подршка родитељима и деци у периоду раног развоја се пружа путем рада Интересорне комисије за процену потреба детета ученика и одраслог за потребном образовном, здравственом и социјалном подршком на територији општине Сврљиг (у даљем тексту ИРК).

Анализа рада ИРК је извршена на основу увида у документа о формирању и извештаја о раду. ИРК је формирана решењем у складу са законском регулативом и пратећим актима донетих на републичком нивоу. Актом о систематизацији послова координатору ИРК опредељени су/нису опредељени и други систематизовани послови осим пружања стручне и административно-техничке подршке ИРК. У 2021. години нису ангажовани повремене чланови на начин

прописан Правилником о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету, ученику и одраслом. ИРК је током 2021. године имала 14 састанака, 7 састанака на којима је обављана опсервација деце и 7 на којима су донешена заједничка мишљења. 5 захтева се односило на додатну подршку деци до поласка у школу, за узраст од 3 до 6,5 година.

Од укупно 5 донетих мишљења која су се односила на додатну подршку деци до поласка у школу изречено је 15 мера подршке у области образовања, 25 у области социјалне заштите и 15 (*уписати број*) у области здравствене заштите. Ниједна процена потреба детета за пружањем додатне подршке интересорне комисије није извршена у природном окружењу детета – породица, предшколска установа. Подаци о броју/односу препоручених и реализованих услуга нису приказани у извештају.

На нивоу ЈСЛ се не реализују пројекти из области услуга раних интервенција.

Уколико ЈЛС нема остварену међуопштинску сарадњу у области подршке родитељству и деци у периоду раног развоја.

4.2.2. ТРАНСПАРЕНТНОСТ, И ПАРТИЦИПАТИВНОСТ СИСТЕМА ПОДРШКЕ РОДИТЕЉСТВУ И ДЕЦИ У ПЕРИОДУ РАНОГ РАЗВОЈА

Локална управа, заједно са осталим локалним актерима, има значајну улогу у сагледавању потреба заједнице, планирању, реализацији и праћењу права, мера и услуга намењених родитељима и деци у периоду раног развоја. Ово се односи како на права, мере и услуге намењене свим родитељима и деци у периоду раног развоја тако и оне које се усмерене на осетљиве и најмаргинализоване породице и децу.

Партнерство са родитељима и укључивање родитеља у процес одлучивања је делимично остварено. Први и неопходни корак је добро информисање родитеља и локалне заједнице. и оно је основа за све наредне нивое укључивања у процес доношења одлука, те стога невладине организације и медији играју значајну улогу у јачању свести родитеља и заједнице о значају подстицајног родитељства.

Локална управа

Приликом припреме локалних јавних политика, нарочито оних релевантних за подршку родитељству и деци у периоду раног развоја делимично се води рачуна о мотивисању, информисању и оснаживању родитеља за активно одлучивање у процес доношења одлука. Приликом израде Стратегије унапређивања предшколског васпитања и образовања узети су у обзир ставови представника родитеља, кроз рад Савета родитеља ПУ.

На веб презентацији ЈСЛ нису доступни документи који су значајни за информисање о правима и услугама значајних родитељима, као и административне процедуре за остваривање права и услуга. Локална управа не пружа информације о пројектима које реализују невладине организације, јавне установе и институције а које се односе на родитељство и децу у периоду раног развоја.

Локални Савет родитеља не учествује у припреми јавних политика.

Делимично је успостављена двосмерна линија комуникације између грађана и јавне управе која се реализује путем е-mailа (секција " Питајте председника" на општинском сајту).

Здравство

На веб страници здравствене установе не постоје информације о свим услугама, радно време и садржај услуге. Заинтересовани могу упутити питања и добити одговор телефоном.

Установа нема свој YouTube канал на коме би приказивала едукативне садржаје за родитеље. Родитељи могу оценити добијене услуге професионалаца (кљига утисака, анкете).

У заједници се спроводи здравствено васпитни рад у складу са календаром јавног здравља, у сарадњи са ИЗЈЗ Ниш. Здравствено васпитни рад се не реализује у предшколској установи на тему исхране, хигијене и др.

Патронажна служба користи промотивне материјале намењене правилној нези деце 0-6 година (препоруче родитељима).

Предшколско васпитање и образовање

Установа креира програме за породице ("Моје дете креће у вртић"), брошуре ("Вртић за свако дете", "Вртић за свако дете – у сусрет новим Основама програма"), кратке видео форме које се односе на различите аспекте функционисања установе и које се дистрибуирају путем фб странице и формираних вибер група. У поступку је израде нови сајт који ће имати део посвећен едукацији и оснаживању родитеља. Има Youtube канал на коме поставља прилоге за родитеље (позоришне представе).

Савет родитеља установе има план рада, редовно се састаје, даје препоруке. Савет је покренуо иницијативу за постављање тзв. "лежећег полицајца" у непосредној близини установе, као и иницијативу за регресирање дела трошкова борваака у вртићу за родитеље који самостално врше родитељско право.

На нивоу ЈЛС је формиран Локални савет родитеља, који не функционише, односно формалног је карактера.

5. ПРОГРАМИ МЕРЕ И УСЛУГЕ ДЕФИНИСАНЕ ПЛАНСКИМ ДОКУМЕНТИМА И ПРОПИСИМА (ОДЛУКА, ПРОГРАМ....)

ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТ/ПРОПИС	План развоја општине
1.4 ДЕФИНИСАН ЦИЉ	Приоритетни циљ 1.4. Унапређење и модернизација здравствене и социјалне заштите
ИНДИКАТОР	/
1.4.1.МЕРА	1.4.1.Организација и спровођење кампања и превентивно – здравствених прегледа
ИНДИКАТОР/И ЗА МЕРУ 1.1	/
1.4.2. МЕРА	1.4.2.Повећање професионалних компетенција запослених у Дому здравља и Центру за социјални рад кроз редовне едукације и семинаре
ИНДИКАТОР/И ЗА МЕРУ 1.4.2	/
1.4.4. МЕРА	Мера 1.4.4. Увођење услуге Лични пратилац детета за сву децу са сметњама у развоју
ИНДИКАТОР/И ЗА МЕРУ 1.4.4.	/
1.4.6.МЕРА	Мера 1.4.6. Израда Програма унапређења здравствене заштите на територији општине Сврљиг
ИНДИКАТОР/И ЗА МЕРУ 1.4.6.	/
1.4.7. МЕРА	Мера 1.4.7. Израда Програма унапређења

	социјалне заштите на територији општине Сврљиг
ИНДИКАТОР/И ЗА МЕРУ 1.4.7.	/

ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТ/ПРОПИС	План развоја општине
1. 6 ДЕФИНИСАН ЦИЉ	Приоритетни циљ 1.6. Унапређење и модернизација система образовања.
ИНДИКАТОР	/
1.6.6.МЕРА	Мера 1.6.6. Израда Програма развоја образовања у општини Сврљиг
ИНДИКАТОР/И ЗА МЕРУ 1.6.6.	/
1.6.7. МЕРА	Мера 1.6.7. Повећање обухвата деце програмима ПВиО (ширење програмске понуде (краћи, привремени и повремени програми) и промовисање значаја ПВиО)
ИНДИКАТОР/И ЗА МЕРУ 1.2	/

ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТ/ПРОПИС	СТРАТЕГИЈА УНАПРЕЂИВАЊА ПРЕДШКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА
1. ДЕФИНИСАН ЦИЉ	Посебан циљ 1.: Јачање компетенција свих релевантних/заинтересованих учесника у процесу креирања нових програма и услуга у систему предшколског васпитања и образовања на локалном нивоу
ИНДИКАТОР	Број учесника
1.1. МЕРА	Мера 1.1: Дефинисање приоритета стручног усавршавања запослених
ИНДИКАТОР/И ЗА МЕРУ 1.1	Процент запослених из реда васпитног особља који је похађао обуку за креирање различитих програма
1.2. МЕРА	Мера 1.2: Оснаживање родитеља и представника локалне самоуправе за веће учешће у креирању програма на локалном нивоу у области предшколског васпитања и образо
ИНДИКАТОР/И ЗА МЕРУ 1.2	Број родитеља и представника локалне заједнице укључених у креирање програма на локалном нивоу у области предшколског васпитања и образовања
1.3. МЕРА	Мера 1.3: Проширивање програмске понуде предшколског васпитања и образовања на локалном нивоу
ИНДИКАТОР/И ЗА МЕРУ 1.3	Број нових програма и услуга

ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТ/ПРОПИС	СТРАТЕГИЈА УНАПРЕЂИВАЊА ПРЕДШКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА
2. ДЕФИНИСАН ЦИЉ	Посебан циљ 2.:Јачање капацитета институција за управљање информацијама у систему предшколског васпитања и образовања на локалном нивоу
ИНДИКАТОР	Број институција укључених у процес управљања
2.2.МЕРА	Мера 2.2: Испитивање потреба родитеља за увођењем различитих програма и услуга
ИНДИКАТОР/И ЗА МЕРУ 2.2.	Процент анкетираних родитеља
2.3. МЕРА	Мера 2.3: Организовање промотивних кампања о значају раног развоја деце и укључивања у систем предшколског васпитања и образовања на локалном нивоу
ИНДИКАТОР/И ЗА МЕРУ 2.3.	Број укључених медија и медијских промоција

ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТ/ПРОПИС	СТРАТЕГИЈА УНАПРЕЂИВАЊА ПРЕДШКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА
3. ДЕФИНИСАН ЦИЉ	Посебан циљ 3. Развијање партнерства са свим релевантним учесницима у процесу креирања нових програма и услуга у систему предшколског васпитања и образовања на локалном нивоу
ИНДИКАТОР	Број институција/организација
3.1.МЕРА	Мера 3.1: Креирање различитих модела инвестирања у систем предшколског васпитања и образовања
ИНДИКАТОР/И ЗА МЕРУ 3.1	Број нових простора за реализацију програма и услуга, број новозапослених или по другим основама ангажованих лица
3.2. МЕРА	Мера 3.2: Унапређење локалног инситуционалог оквира за учешће у креирању, развијању и праћењу образовних политика
ИНДИКАТОР/И ЗА МЕРУ 3.2	Број формираних органа/тела или делегираних надлежности
3.3. МЕРА	Мера 3.3: Развијање механизма сарадње са различитим релевантним учесницима који доприносе развоју система предшколског васпитања и образовања на локалном нивоу (институције и установе на локалном, регионалном, републичком и иностраном нивоу), приватни сектор, удружења грађана

6. ПРЕГЛЕД ПРОГРАМА/УСЛУГА ПОДРШКЕ РАЗВОЈУ РОДИТЕЉСКИХ КОМПЕТЕНЦИЈА

На основу извршене анализе у овој табели упишите програме/услуге подршке развоју родитељских компетенција које институције/организације пружају.

Назив институције/организације	Дом здравља		
Програм/услуга	Број обухваћених породица		
	2019	2020	2021
Саветовалиште за децу до 1.годину	69	86	66
Назив институције/организације	Центар за социјални рад		
Програм/услуга	Број обухваћених породица		
	2019	2020	2021
Дневна услуга "Помоћ у кући" – у сарадњи са УГ "Заједно до светлости"	30	30	30
Назив институције/организације	Предшколска установа		
Програм/услуга	Број обухваћених породица		
	2019	2020	2021
"Снажни од почетка – дајмо им крила" програм	0	40	30
"Моје дете креће у вртић" програм	25	37	51
Брошуре и други писани материјали у електронском и штампаном формату ("Вртић за свако дете" 1, 2)	284/498	480	250